

De la
autorul cărții
Tată bogat, tată sărac
#1 în educație
financiară

UN IQ FINANCIAR MAI BUN

CUM SĂ-ȚI FOLOSEȘTI BANII MAI CU CAP

ROBERT T. KIYOSAKI

CAPITOLUL 1

Ce înseamnă să fii inteligent în plan financiar

Când aveam cinci ani, am fost dus repede la spital ca să fiu operat de urgență. Din câte am înțeles, aveam o infecție gravă la ureche, o complicație de la vărsatul de vânt de care mă îmbolnăvisem. Deși a fost o experiență înfricoșătoare, îmi amintesc cu drag că, atunci când am stat în pat, revenindu-mi după intervenție, tatăl meu, fratele meu mai mic și cele două surori ale mele stăteau pe peluza din fața spitalului și-mi făceau cu mâna. Mama nu era acolo. Era acasă, țintuită la pat, pentru că suferea de inimă.

La mai puțin de un an după aceea, fratele meu mai mic a fost dus la spital după ce a căzut în cap de pe o rampă din garaj. Apoi i-a venit rândul surorii mele mai mici. A avut nevoie de o operație la genunchi. Și sora mea cea mai mică, Beth, a avut încă de la naștere o afecțiune gravă a pielii, care i-a pus încontinuu în încurcătură pe doctori.

A fost un an greu pentru tatăl meu. El a fost singurul dintre noi șase care nu a avut probleme de sănătate. Vestea bună este că ne-am însănătoșit cu toții și sănătoși am rămas. Vestea proastă a fost că facturile medicale veneau una după alta. Tatăl meu nu a fost bolnav în acel an, dar a contractat o „maladie“ împovărătoare – datoriile copleșitoare pentru serviciile medicale.

În acel moment, tatăl meu era absolvent al Universității din Hawaii. A fost un student eminent și și-a obținut diploma de licență în doar doi ani. Tata visa să devină profesor universitar într-o bună zi. Însă, văzându-se cu o familie cu șase membri, cu o ipotecă și facturi medicale mari de plătit, a renunțat la visul lui și și-a găsit o slujbă ca asistent superintendent al școlilor dintr-un orașel mic, Hilo, din insula Hawaii. Ca să-și permită să se mute împreună cu familia de pe o insulă pe alta,

tata a trebuit să se împrumute de la tatăl lui. A fost o perioadă dificilă pentru el și pentru noi toți.

Deși a avut un succes profesional extraordinar și, în cele din urmă, a terminat și doctoratul, presupun că faptul că nu și-a împlinit visul de a deveni profesor universitar l-a bântuit pe tatăl meu până la sfârșitul vieții. El ne spunea adesea: „Dragii mei, când fiecare dintre voi o să plece la casa lui, eu o să mă întorc la școală și o să fac ceea ce-mi place, adică o să predau.“

Totuși, în loc să predea, el a ocupat, în cele din urmă, un post administrativ, de superintendent educațional în statul Hawaii, apoi a candidat pentru poziția de locotenent-gubernator, dar fără succes. La 50 de ani, s-a văzut brusc șomer. La puțin timp după alegeri, mama a murit pe neașteptate, la 48 de ani, din cauza problemelor de inimă. Tata nu și-a revenit niciodată după aceea.

Din nou, s-a văzut împovărat de probleme financiare. Neavând o slujbă, tata a hotărât să-și retragă economiile pentru pensie și a investit într-o franciză națională de înghețată. A pierdut toți banii.

Pe măsură ce îmbătrânea, tata simțea că toată lumea de vârsta lui îl depășise; cariera lui se încheiase. Își pierduse identitatea odată cu slujba de șef pe probleme de educație. A devenit din ce în ce mai furios pe colegii lui bogați care, deși nu erau la fel de educați ca el, își întocmiseră câte-o afacere proprie. Pufnind și trăsând, tata ne spunea adesea: „Mi-am dedicat viața educației copiilor din Hawaii și ce primesc în schimb? Nimic. Colegii mei se îmbogățesc tot mai mult pe zi ce trece și eu ce primesc? Nimic.“

N-o să știu niciodată de ce nu s-a întors tata la universitate să predea. Cred că se străduia foarte mult să se îmbogățească repede și să recupereze timpul pierdut. Alerga tot timpul, fiind ocupat cu tot felul de afaceri dubioase, și pierdea multă vreme în compania unor escroci vorbăreți. Niciuna dintre afacerile lui riscante din care trebuia să se îmbogățească nu a mers.

Dacă nu ar fi fost câteva slujbe ciudate și asigurarea socială, el ar fi trebuit să se mute cu unul dintre noi, copiii lui. Cu câteva luni înainte să moară de cancer, la 72 de ani, tata m-a tras aproape de patul lui și și-a

cerut scuze pentru că nu prea avea ce să ne lase. Ținându-ne de mână, am izbucnit amândoi în plâns.

Prea puțini bani

Tatăl meu sărac a avut probleme cu banii toată viața lui. Indiferent de cât de mulți bani făcea, problema lui era una și aceeași: avea *prea puțini bani*. Neputința de a rezolva această problemă l-a îndurerat întotdeauna. Din nefericire, nu se simțea suficient de bun nici în plan profesional, nici ca tată.

Apartinând mediului academic, el a făcut tot ce i-a stat în putință să lase deoparte problemele financiare și să-și dedice viața unei cauze mai nobile decât banii. Ne spunea mereu că în viață nu contează banii. Afirma acest lucru chiar și atunci când avea mare nevoie de ei. Tata a fost un om extraordinar, un soț și un tată minunat și un profesor excelent; totuși, de cele mai multe ori, banii îl conduceau, grija lor îl bântuia în tăcere și, din păcate, în ultimii ani, își evalua viața în funcție de ei. În ciuda faptului că era foarte deștept, tata nu și-a rezolvat niciodată problema cu banii.

Prea mulți bani

Tatăl meu bogat, care a început să-mi vorbească despre bani pe vremea când aveam nouă ani, avea, și el, probleme cu banii. Dar le-a rezolvat altfel decât tatăl meu sărac. A recunoscut că banii nu contează în viață, și tocmai pentru că și-a dat seama de asta, s-a zbatut să învețe cât mai multe lucruri despre domeniul financiar. Pentru el, asta însemna să-și înfrunte dificultățile financiare și să învețe din ele. Tatăl meu bogat nu era nici pe departe atât de educat ca tatăl meu sărac. Pentru că a abordat problemele cu banii diferit, informându-se asupra sectorului financiar, el avea o singură problemă, și anume *prea mulți bani*.

Având doi tați, unul bogat și unul sărac, noi, copiii, am învățat că toți avem probleme cu banii, chiar dacă suntem bogați sau săraci.

Problemele financiare ale săracilor sunt următoarele:

1. Nu au destui bani.
2. Se împrumută ca să iasă din crizele financiare.
3. Sunt afectați de creșterea prețurilor.
4. Cu cât câștigă mai mult, cu atât plătesc taxe mai mari.

5. Se tem de urgențe neprevăzute.
6. Primesc sfaturi financiare proaste.
7. Au pensii prea mici.

Problemele financiare ale bogaților sunt următoarele:

1. Au prea mulți bani.
2. Simt nevoia să-și protejeze finanțele și să facă investiții.
3. Nu știu dacă ceilalți oameni îi plac pentru ei înșiși sau pentru banii lor.
4. Simt nevoia să aibă consilieri financiari mai buni.
5. Au copii răsfățați.
6. Își planifică averea și moștenirea.
7. Plătesc taxe guvernamentale foarte mari.

Tatăl meu sărac a avut probleme cu banii toată viața. Oricâți bani ar fi câștigat, problema lui era că avea *prea puțini bani*. Și tatăl meu bogat a avut probleme cu banii. Problema lui era că avea *prea mulți bani*. În locul căruia preferi să fii?

Soluții proaste pentru problemele financiare

A fost foarte important pentru mine să învăț încă de la o vârstă fragedă că toți avem probleme cu banii, indiferent de cât de bogați sau de săraci suntem. Mulți oameni cred că, dacă ar avea mulți bani, nu ar mai avea probleme cu banii. Dar ei nu știu că, atunci când ai mulți bani, ai și mai multe probleme cu banii.

Una dintre reclamele mele preferate este la o companie care furnizează servicii financiare și începe cu rapperul MC Hammer dansând cu o femeie frumoasă, în spatele lor distingându-se un Bentley, un Ferrari și o vilă dezgustător de mare. În fundal, oamenii duc produse de lux în vilă. În tot acest timp, se aude singurul mare hit al lui MC Hammer, „U Can't Touch This“. Apoi, imaginea se estompează și pe ecran apare scris: „Peste 15 minute.“ În următoarea scenă, MC Hammer stă pe bordură în fața aceleiași vile ridicole, cu capul în mâini, lângă o pancartă pe care scrie: „Scoasă la licitație.“ Și o voce spune: „Viața te ia prin surprindere. Noi suntem aici să te ajutăm.“

Lumea este plină de oameni ca MC Hammer. Toți am auzit de oameni care câștigă la loterie, intrând în posesia a milioane de dolari, și apoi,

după câțiva ani, ajung să fie înglodați în datorii. Sau de vreun tânăr atlet profesionist care locuiește într-o vilă cât timp joacă și apoi, sub un pod, odată ce zilele lui de glorie au luat sfârșit. Sau de vreun star rock care ajunge multimilionar la 20 de ani, dar care-și caută o slujbă la 30. (Sau de vreun rapper care spune în stânga și-n dreapta cât de proaste sunt serviciile financiare pe care, probabil, le folosea deja când și-a pierdut averea.) Banii în sine nu-ți rezolvă problemele financiare. De aceea, dacă le dai bani săracilor, nu-i scapi de problemele cu banii. De multe ori, acest lucru prelungește problema și numărul săracilor crește. Să luăm, de exemplu, ideea de asistență socială. Din vremea Marii Crize Economice, până în 1996, guvernul le-a garantat bani săracilor americani fără să țină cont de niciun amănunt al situației lor. Tot ce trebuia să faci era să îndeplinești cerințele de sărăcie ca să primești un cec guvernamental – pentru toată viața. Dacă dădeai dovadă de inițiativă, îți luai un job și câștigai mai mult decât primeai de la guvern, acesta îți retrăgea beneficiile. Desigur, pe atunci, săracii aveau și alte cheltuieli legate de muncă, pentru lucruri care nu-i costau nimic înainte, precum uniforme, îngrijirea copiilor, transport etc. Cei mai mulți au ajuns să aibă mai puțini bani decât atunci când aveau o slujbă și mai puțin timp liber la dispoziție. Sistemul îi recompensa pe cei leneși și-i pedepsea pe cei cu inițiativă. Din cauza sistemului a sporit numărul săracilor.

Faptul de a munci din greu nu ne rezolvă problemele cu banii. Lumea este plină de oameni care trudesesc și care nu câștigă bani pe măsura efortului lor, de oameni foarte muncitori care au salariu, dar care fac și mai multe datorii, fiind nevoiți să muncească și mai mult pentru mai mulți bani. Educația nu ne rezolvă problemele cu banii. Lumea este plină de săraci foarte educați. Ei se numesc socialiști.

O slujbă nu ne rezolvă problemele cu banii. Pentru multă lume, termenul *S L U J B Ă* înseamnă *aproape falit*. Milioane de oameni abia câștigă suficienți bani ca să supraviețuiască, fără a-și permite să trăiască decent. Mulți oameni cu slujbe nu-și permit să-și cumpere o casă, să meargă la medic, să facă studii sau să pună deoparte destui bani pentru pensie.

Ce lucru ne rezolvă problemele financiare?

Cunoștințele din domeniul financiar ne rezolvă problemele cu banii. Mai simplu spus, informațiile financiare reprezintă acea parte din

întregul nostru bagaj de cunoștințe pe care o folosim ca să ne rezolvăm problemele financiare. Iată câteva exemple de probleme financiare des întâlnite:

1. „Nu câștig destui bani.“
2. „Am foarte multe datorii.“
3. „Nu-mi permit să-mi cumpăr o casă.“
4. „Mi s-a stricat mașina. De unde iau bani s-o repar?“
5. „Am 10 000 de dolari. În ce să-i investesc?“
6. „Copilul meu vrea să meargă la facultate, dar nu-l pot întreține.“
7. „Nu am destui bani pentru pensie.“
8. „Nu-mi place slujba pe care o am, dar nu-mi permit să-mi dau demisia.“
9. „Am ieșit la pensie și nu mai am bani.“
10. „Nu-mi permit să mă operez.“

Cunoștințele financiare rezolvă atât aceste probleme, cât și alte probleme cu banii. Din păcate, dacă nu ai suficiente cunoștințe financiare ca să-ți rezolvi problemele respective, ele persistă. De exemplu, există milioane de oameni care nu au suficienți bani puși deoparte pentru pensie. Dacă nu-și rezolvă această problemă, ea se va înrăutăți pe măsură ce oamenii respectivi îmbătrânesc și au nevoie de mai mulți bani pentru îngrijire medicală. Îți place sau nu, banii afectează stilul și calitatea vieții – precum și confortul și capacitatea indivizilor de a lua decizii liber. Libertatea de alegere pe care ne-o oferă banii ne poate ajuta să nu mai facem autostopul sau să mergem cu autobuzul... și să ne cumpărăm un avion privat.

Rezolvarea propriilor probleme financiare te face mai inteligent

Când eram tânăr, tatăl meu bogat mi-a spus: „Problemele cu banii te fac mai deștept... dacă le rezolvi.“ Iar apoi a adăugat: „Dacă-ți rezolvi problemele cu banii, priceperea de a-ți manipula finanțele crește. Când devii mai priceput în această privință, devii mai bogat. Dacă *nu-ți* rezolvi problemele cu banii, devii mai sărac. Dacă nu-ți rezolvi problemele financiare, ele îți vor aduce mai multe probleme.“ Dacă vrei să devii mai priceput în administrarea banilor, trebuie să știi să-ți rezolvi problemele. Dacă nu-ți rezolvi problemele financiare, nu vei fi

niciodată bogat. De fapt, cu cât problemele acestea persistă mai mult, cu atât o să devii mai sărac.

Tatăl meu bogat mi-a dat exemplul durerilor de dinți, ca să-mi arate ce a vrut să spună cu faptul că o problemă duce la alte probleme. Mi-a spus: „Când ai o problemă cu banii e ca și cum ai avea o durere de dinți. Dacă nu controlezi durerea, ajungi să te simți rău. Dacă te simți rău, s-ar putea să nu dai randament la muncă, pentru că ești irascibil. Netratarea durerii de dinți poate duce la alte complicații medicale, pentru că germenii din gură se înmulțesc și se răspândesc ușor. Într-o zi ajungi să-ți pierzi slujba, pentru că ai lipsit mult de la serviciu din cauza bolii tale cronice. Fără slujbă, nu poți să plătești chiria. Dacă nu faci rost de bani pentru chirie, ajungi în stradă, fără casă, bolnav, ajungi să mănânci din tomberoanele de gunoi și durerea de dinți tot n-o să treacă.“

Deși este un exemplu atipic, mi-a rămas în minte. Mi-am dat seama încă de la o vârstă fragedă că este foarte important să-ți rezolvi problemele, fiind conștient de efectul de domino pe care-l poate produce nerezolvarea lor.

Multe persoane nu-și rezolvă problemele financiare când acestea sunt mici, adică atunci când durerea de dinți abia începe să-și facă apariția. În loc să-și soluționeze problema, oamenii o transformă într-una și mai mare, ignorând sau nerezolvând cauza ei. De exemplu, când sunt strâmtorați din cauza banilor, mulți oameni își folosesc cardurile de credit ca să acopere lipsurile. La scurt timp după aceea, extrasele pentru credit se adună cu nemiluita, iar creditorii le bat la ușă. Pentru a rezolva problema, ei își ipotechează casa ca să-și achite creditele. Problema e că folosesc, în continuare, cardurile de credit. Ajung să aibă o ipotecă făcută pentru achitarea datoriilor, precum și *mai multe* carduri de credit.

Ca să rezolve problema creditelor, oamenii își fac noi carduri de credit, în scopul de a-și achita datoriile de pe vechile carduri de credit. Fiind deprimați din cauza problemelor tot mai mari cu banii, ei pleacă în vacanță cu bani de pe noile carduri de credit. În curând, acești oameni ajung să nu-și mai poată plăti ipoteca sau datoriile de pe cardurile de credit, devenind faliti. Însă, chiar și în această ipostază, ei tot nu scapă de cauza problemei, exact ca în exemplul cu durerea de dinți.